

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. IV. An Dignitas Suprema Spiritualis, Et Vicariatus Christi Præferendus
Dignitatibus Mere Temporalibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

Dices: Si Pontifex ita definit infallibiliter, ergo etiam si temere definiat sine concilio, erit credendum? sed memento suppositum negari, quod scilicet DEUS in hoc decretorum ordine possit permittere, ut temere definiat, qui enim promissit finem, debet curare ut & media adhibeantur. Deinde certum est, adhibendam esse aliquam diligentiam & consultationem cum viris doctis, quia in re tanti momenti procedendum modo humano & prudenti, & sicut Deus confirmans hominem in gratia, non aufert ab eo obligationem diligentis observationis periculorum peccandi, ita ob promissam infallibilitatem non au-

fert à Pontifice obligationem diligentis inquisitionis. Sed si ulterius

Rogas, quid si ergo non adhibeat inquisitionem, sicuti omisso diligentis inquisitionis facile accidere posset? ad hoc tibi respondeo, adhuc esse infallibilem, quia infallibilitas non oritur ex diligentia Pontificis, sed à Deo vi promissionum, unde Deus semper assistit ad unum è duobus, vel ne omittatur debita deliberatio, vel ne erret, si absque deliberatione definiat; sic Joannes XXII. cum statuisset definire, quod animæ Beatorum ante diem iudicii Deum non viderent, repentino casu mortuus est.

§. IV.

AN DIGNITAS SUPREMA SPIRITUALIS, ET VICARIATUS CHRISTI SIT PRÆFERENDUS DIGNITATIBUS MERE TEMPORALIBUS?

SUMMARIA.

1. Quid sit Majestas? 2. Pontifex habet Majestatem Ecclesiasticam. 3. In Pontificem committitur crimen læsæ Majestatis. 4. An Pontifex habet Majestatem politicam in suo Territorio. 5. Impugnatur jurisdictio politica S. Pontificis. 6. Respondetur ad argumenta contraria. 7. Quid sentiendum de donatione Constantini. 8. An utile sit Pontificem fulgere Majestate etiam politica? 9. An Pontifex habeat præcedentiam præ reliquis Principibus? 10. Ponuntur argumenta contraria. 11. Pontifex est supra reliquos

Principes quoad jurisdictionem Ecclesiasticam. 12. Recensentur argumenta adversariorum. 13. An Imperator possit deponere Pontificem? 14. An à Pontifice possit appellari ad Imperatorem & Reges? 15. An summa jurisdictio Ecclesiastica unquam fuerit penes Imperatores & Reges? 16. Refertur transactio inter Calixtum II. & Henricum V. ac explicatur. 17. In Exordio Ecclesie penes quem fuerit facultas eligendi Episcopos? 18. An S. Pontifex habeat etiam aliqualem jurisdictionem politicam saltem indirectam & extraordinaria-

naviam in principes christianos? 19. Ponuntur objectiones. 20. An Pontifex transtulerit Imperium Roman. à Graecis in Germanos. 21. Quis fuerit primus Imperat. Imperii Romano-Germanici? 22. Quid acquisiverit Carolus Magnus per translationem Imperii. 23. An summus Pontifex habeat jus eligendi Romanorum Imperatorem? 24. Quando Imperium Romanum ceperit esse electivum? 25. An aliquo casu jus eligendi Imperatorem devolvatur ad Papam? 26. An electus Imperator

debeat confirmari à S. Pontifice? 27. Ponitur secunda sententia. 28. Quotuplex sit corona & coronatio Imperatoris? 29. An summus Pontifex habeat jus coronandi Imperatorem? 30. An hoc jus sit contraria consuetudine & prescriptione extinctum? 31. An summus Pontifex possit creare Reges & territoria erigere in regna? 32. An Papa creare possit Principes, Marchiones, Comites, Nobiles, Equites? ubi recensentur ordines Equestres à Pontifice creati.

Quaestio hæc, an Pontifex sit supra Principes? dupliciter accipi potest: 1. An sit superior quoad dignitatem. 2. quoad jurisdictionem eamque vel spirituales vel temporales.

Quæres 1. *An summus Pontifex habeat Majestatem?*

1. Majestatis vocabulum sumi potest vel pro summa dignitate, reverentia atque autoritate, nemine in Ecclesia existente, qui summum Pontificem non recognoscat pro Ecclesiae capite, vel pro summa potestate, quæ à nemine dependet, & cohiberi non potest, & hoc sensu Majestas sive Jus Majestaticum à variis objectis varia accipit nomina *verb. gr.* quando Majestas leges fert, dicitur hoc Jus, *Jus ferendi leges.* Scilicet potestas Leges universales condendi est potestas majestatica sive Majestas. Quando Majestas politica tributa imponit: dicitur hæc Majestas *Jus tributa imponendi*, sive, quod in

idem recidit, vox Majestatis vel denotat summum sub Deo Imperium vel designat dignitatem à summo Imperio promanantem. Vitriarius *Lib. 1. tit. 4. §. 9. litt. A.* igitur ad quaestionem

Resp. *Affirmativè.* Ratio: ei competit Majestatica dignitas sive Majestas, cui competit summum sub Deo Imperium, atqui ex dictis competit Pontifici summum sub Deo (saltem Ecclesiasticum) Imperium, cum sit caput Ecclesiae, supra concilium, ex *dd.* ergo

Ratio 2. In concilio Romano anno 324. Constantinus Magnus agnovit: *Romanum Pontificem omnium mortalium judicem, à nemine judicari posse, neque à Clero, neque à Regibus, neque à populo.*

In Concilio Constantinopolitano anno 680. Constantinus Pagonatus in Epistola ad Agathonem Papam scribit: *Sanctissimo & Beatissimo Archiepiscopo antiquæ nostræ Romæ & universali Papæ.* Atqui is, qui habet

F

supre-

supremum Imperium, qui est universale caput, is etiam fulget Majestatem. Ergo. Sic etiam in Pontificem committitur crimen læsæ Majestatis, prout declaratur à Pio II. in *constit. quæ incipit execrabilis*, edita anno 1459. 15. Calend. Februarii.

4. Quæres 2. An summus Princeps Ecclesia habeat Majestatem non tantum ut Ecclesiasticus, sed etiam ut Princeps politicus?

An summus Pontifex habeat Majestatem ut Princeps politicus, intelligi potest 1. an habeat summum Imperium, & quidem universale, de quo statim infra.

2. An habeat summum & independens Imperium saltem in suo territorio, adeoque & ut Princeps politicus & respectu sui territorii habeat Majestatem? Litem summo Pontifici hic movent plurimi conjurato agmine, omnemque ei sæcularem jurisdictionem adimere præsumunt; arguunt illi cum *Ein-fidel. tract. de regal. c. 1. num. 35.* contra Pontificem 1. quod regnum ipsius sicut Christi non sit de hoc mundo, ac Vicarius non gaudeat ampliori potestate quam Principaliis, neque alia vivendi ratio debeat esse familiaris Papæ, præter illam, quam Petrus & Apostoli rerum temporalium affluxu destituti tenebant.

2. Quod jurisdictio sæcularis & suprema, si quæ esset Pontifici, ab aliquo supremorum Principum debuisset fuisse collata, & forte à Constantino Magno, verum ut scribit

Daniel Otto *Juris publ. c. 4. pag. 82.* donatio, quæ Constantino tribuitur, falsa, fictitia, commentitia, atque eumentita est; quia eandem aliter Leo IX. in *Epist. 3. ad Michael.* aliter Melchiades in *c. futuram. caus. 12. quest. 5.* Aliter Nicolaus III. in *c. fundamenta de Elect. in 6.* & alii aliter proponunt, ita ut vel hoc nomine ob diversas & sibi mutuo repugnantes formulas donatio illa merito suspecta sit, *arg. l. c. de fide instrum. 2.* quia nullibi in toto jure civili hujus donationis fit mentio, quæ certe tanquam notabilis, specialiter notari debuisset. 3. Probatum auctoribus, quotquot de rebus gestis Constantini scripserunt, hujus donationis ne verbulo faciunt mentionem &c. 4. Quia Sylvester mortuus est anno 330. atqui dicunt hanc donationem factam esse eo anno, quo est baptizatus, nimirum 337. facta igitur erit Sylvestro septimo anno postquam jam mortuus erat. 5. Quia Constantinus filiis suis tribus Imperii corpus divisit, ac Constantinus occidentalem partem, Constantius orientalem, Constantius interjectarum est Princeps constitutus.

3. Quod præscriptio temporis immemoralis, quæ firmitatem jurisdictioni tribuere posset, nequeat consistere sine bona fide, Pontifices vero in usu jurisdictionis bonam fidem nunquam habuerunt. Ideoque in hos (ut scribit *Swederus Introd. ad Jus publ. part. gener. c. 4. n. 40.*) Imperator noster perpetuam

tuam manus interjectionem, non fecus ac Dominus in servum Barbarium Philippum habeat. Verum summo Principi Ecclesiastico jurisdictionem sæcularem, ac supremam quidem constare in patrimonio Petri, seu terris ipsi temporaliter subjectis DD. Catholici pro indubitata veritate supponunt potius, quam probatu necessarium censent, cum Covarruv. lib. 4. var. resol. c. 16. n. 7. vers. 2. Molina de J. & J. Tract. 1. disp. 29 n. 9. P. Engel ad Tit. de M. & O. n. 11. & seqq. D. de Basis in Disp. de jurisd. th. 41. n. 2.

Prob. 2. ex c. cum adversum 6. & seqq. dist. 96. c. 7. §. denique. de appell. c. 31. qui filii sint legitimi c. 7. de Election. in 6. ibi: Ne autem ipsa Mater Ecclesia in congregatione & pasturâ fidelium temporalibus careret auxiliis, quin potius ipsis adjuta, spiritualibus proficeret incrementis, non absque miraculo factum esse concipitur, ut occasionaliter Constantini Monarchæ à Deo provisa, sed curata baptismalibus fomentis infirmitas quandam quasi adjiceret ipsi Ecclesie firmitatem, quæ quarto die Baptismatis unâ cum omnibus Satrapis & universo Senatu optimatibus etiam & cuncto populo in persona B. Sylvestri sibi Romanam concedendo urbem relinquens, ab eo & successoribus ejus per pragmatikum constitutum disponendam esse, decernens NB. in ipsa urbe utriusque potestatis Monarchiam Romanis Pontificibus declararet &c. Et ratio est, quia ut argumentatur Dominicus Sotus de J. & J. lib. 10. quest. 4. art. 5. potentia temporalis ac divitiarum, licet non

faissent Ecclesie necessaria, si omnes Episcopi, Prælati & Sacerdotes exemplo SS. Petri, Augustini, Martini, Nicolai benevolentiam ac reverentiam populi vitæ sanctimonia demereri potuissent, quia tamen in tanto numero hoc sperari non poterat, ideo Ecclesie alio modo consulendum erat, idque etiam, ut existimatio ejus cresceret apud homines, quorum cognitio, uti à sensibus incipit, ita magis æstimat Ecclesiam splendore rerum externarum fulgentem; Positis verò & concessis bonis temporalibus, longè maxime condecebat, ut Pontifex jurisdictionem supremam sæcularem habeat, tum ut Ecclesiastica Majestas ex consortio Imperii politici incrementum quoddam sumeret, tum ne vilesceret persona Pontificis, si Principibus sæcularibus in judicio ratione temporalium sublimitatem suam inclinare deberet, tum quia magis certior ac magis perpetua erat speranda possessio bonorum, quorum omnis jurisdictio ad Ecclesiam pertinet, quod ipsum Nicolaus III. in cit. c. fundamenta, consideravit, non justum, asserens, ut, ubi sacerdotii principatum & Christiane Religionis Caput cælestis Imperator instituit, illic Imperator terrenus habeat potestatem, quin magis ipsa Petri Sedes in Romano jam proprio solio collocata, libertate plena in suis agendis per omnia potiretur, nec ulli subesset homini, quæ ore divino cunctis dignoscitur esse prælata.

6 Ad 1. Resp. quod Christus Dominus jurisdictionem temporalem habuerit, præter varia scripturæ loca, manifestè docet c. 9. *Isaia*, ubi de Christo vaticinatur Propheta: *Factus est Principatus super humerum ejus, vocabitur nomen ejus admirabilis Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis, multiplicabitur ejus Imperium, & pacis non erit finis, super solium David & super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in judicio & justitia, à modo & usque in sempiternum.* Latè Molina de 7. & 7. disp. 28. à n. 12. Quod autem jurisdictione hæc usus non fuerit, non facit, quasi nequeat Pontifex, cum ad divinam virtutem apertius demonstrandam, noluerit Ecclesiam humano modo & medio in primis quasi incunabulis instruere & extruere, quæ ipsa tamen virtus ex hoc enituit clariùs, quod Ecclesia tam tenuibus initiis cæpta, tantâ & tam crebrâ tyrannide impugnata, in tantum excreverit, ut velut medullam humanæ potestatis, scilicet Romam & Provincias illuc pertinentes, possideret, etiam portis inferi non prævalentibus, & verè impletum sit illud *Haia* c. 61. v. 6. *Vos sacerdotes Domini vocabimini Ministri Dei nostri dicetur vobis, fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum (sancta gloria & gloriosa sanctitate) superbietis.*

7 Ad 2. de donatione Constantini ipse Daniel Otto negare non potest, quod ea à plurimis viris sanctitate

& doctrinâ conspicuis, historiarum laude celeberrimis defendatur, cum ipsemet *cit. loc.* fat multos adducat, & plures alios referat Covaruvias, Waizenneger, Engel *supra citat.* habetque hæc donatio fundamentum in Jure Canonico, in C. Constantinus 13. dist. 96. c. futuram Ecclesiam 15. caus. 12. quæst. 1. c. fundamenta Ecclesiarum. 17. de Electione in 6. De hac donatione d. c. Constantinus 13. inter cætera sic habet:

Utile judicavimus una cum Satrapis nostris & universo Senatu, optimatibusque meis, & cuncto populo Romane gloriæ Imperio subjacenti, ut sicut B Petrus in terris Vicarius filii Dei esse videtur constitutus, ita & Pontifices, qui ipsius Principis Apostolorum gerunt vices, Principatus potestatem, amplius, quam terrena Imperialis nostra serenitatis mansuetudo habere videtur, concessam à nobis nostroque Imperio obtineant, eligentes nobis ipsum Principem Apostolorum & ejus Vicarios firmos esse apud Deum Patronos. Et sicut nostram terrenam Imperialem potentiam, sic ejus sacrosanctam Romanam Ecclesiam decrevimus veneranter honorari, & amplius, quam nostrum Imperium, & terrenum thronum, Sedem sanctissimam Beati Petri gloriosè exaltari. Tribuentes ei potestatem & gloria dignitatem, atque vigorem & honorificentiam NB. Imperialem; atque decernentes sancimus, ut Principatum teneat tam super quatuor præcipuas Sedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, Constantinopolitanam, quam & super omnes in universo orbe terrarum Ecclesias Dei;

&

Et Pontifex, qui pro tempore ipsius sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ existit, celsior et Princeps cunctis sacerdotibus totius mundi existat, et ejus judicio quæque ad cultum Dei, vel Christianorum stabilitatem, procuranda fuerint, disponantur. Et infra. Unde ut Pontificalis apex non vilescat, sed magis, quam terreni Imperii dignitas, gloria et potentia decoretur, ecce tam palatium nostrum, ut prædictum est, NB. quam Romanam urbem et omnes Italiae seu occidentalium Regionum provincias, loca et civitates præfato Beatissimo Pontifici nostro Sylvestro universali Papæ contradimus atque relinquimus, et ab eo et à successoribus ejus per hanc rivalem nostram et pragmaticum constitutum decernimus disponenda, atque juri sanctæ Romane Ecclesiæ concedimus permanens; Unde congruum perspeximus, nostrum Imperium et Regni potestatem in orientilibus transferri Regionibus, et in Bizantina Provinciæ optimo loco, nomini nostro civitatem edificari, et nostrum illic constitui Imperium, quoniam ubi Principatus sacerdotum et religionis caput ab Imperatore cælesti constitutum est, justum non est, ut illic Imperator terrenus habeat potestatem.

Quin et si à Constantino re ipsa facta non fuisset hæc donatio, factam tamen ab alio evidenter docet historia, ex quâ liquet, Ecclesiæ Romanæ jam ante tempora Pipini et Caroli Magni prædia, urbes, oppida, quoad temporalia paruisse, eaque de causa Pipinum et Carolum ad retinenda à Longobardis et aliis ablata, evocatos, non

tantum reddidisse, quod ablatum erat, sed adjecisse, quæ fortè necdum erant in pleno Ecclesiæ Romanæ dominio, hæcque sic reddita, adjuncta vel donata à subsequen-
tibus Imperatoribus fuisse confirmata. C. Ego Ludovicus. 30. dist. 63. ibi: Ego Ludovicus Imperator Augustus, statuo et concedo per hoc pactum confirmationis nostræ tibi Beato Petro Principi Apostolorum et per te Vicario tuo Domino Paschali summo Pontifici et universali Papæ et successoribus ejus in perpetuum, sicut à prædecessoribus nostris usque nunc in vestra potestate et ditione tenuistis et disposuistis Romanam Civitatem cum Ducatu suo et suburbanis, atque vicibus omnibus et territoriiis ejus montanis et maritimis littoribus et portibus seu cunctis Civitatibus Castellis, oppidis, ac villis in Thuscæ partibus. Item Clement. un. de jurejur. Cardinalis Sfondrati regal. sacerdot. lib. 1. §. 5. sub n. 4. pag. 177. pag. 179. et sub n. 12. pag. 200. Similiter non refert, quod scriptores rerum à Constantino gestarum non meminerint hujus donationis, sufficit enim, quod meminerint alii et illi non negaverint, quia nemo tam peregrinus est in jure, qui nesciat in antiquis ipsam transactionis intercapedinem loco probationis cedere. Besoldus part. 3. consil. 93. n. 50. et seqq. consil. 104. n. 2. et seqq. et fortassis memorati scriptores de donatione ideo siluerunt, vel quia ejus notitia tam erat publica, ut mentione haud egeret, vel quia ad effectum non statim

pervenerat, Gentilibus, Hæreticis, Gothicis & Barbaris continuo in Italiam grassantibus.

Præterea ut notat Waizenegger *dissert. de Imperat. & Imp. c. 3. n. 39.* historiæ veritati adversatur, quod anno 337. Constantinus fuerit baptizatus, ut enim Baronius ad annum Christi 324. contra Eusebium hominem Arianum & alios eruditè disputat, & ostendit, Constantinus eodem anno 324. lustrali lymphâ Romæ fuit expiatus à B. Sylvestro.

De Testamento Constantini authenticè non constare ait D. Ludovicus Engel. *de Major. & obed. n. 12. sub sine.* Imò potius & magis specificè de donatione; posito etiam, quod tale testamentum factum fuisset, adhuc incertum esset, an per id Imperator donationem semel legitimè factam revocare potuisset; addit ex Bœtio Waizenegger *d. l. n. 36.* primo: potuisse Constantinum, potuisse ejus filios, cæterosque successores donatione jam facta dominari, quod existimarent Imperium primum non esse donatum. 2. Eos imperasse non ut Imperatores sed ut Vicarios & Præsides summi Pontificis. 3. Potuisse intervenire multas causas, cur successores Constantini Italiæ & occidenti imperaverint, vel Pontificum tolerantiam, vel Imperatorum violentiam, vel necessitatem temporum, quæ tamen non potuerint juri Ecclesiæ Romanæ quidquam derogare,

Denique, quod ad præscriptionem requiratur bona fides, verissimum est, sed malè arguitur Pontifex malæ fidei possessor, qui patrimonium Divi Petri per tot sæcula ex titulis, si non veris, saltem coloratis inconcussè possedit, & ut ait D. ab Andlern. *in Jurisprud. publ. c. 1. tit. 5. pr. sub n. 12. Ecquid de Donatione Constantiniana & externo splendore opulentiaque contra Pontificem invidiose disputatur? Si possessio immemorialis jus possessoris demonstrat, onifex causam evicit, nec contra illum, sed contra Ecclesiam & honorem Dei, cui hæc omnia sacrata, instruitur hæc pugna.* Si urgeant & dicant, quod Imperator non potuerit donare Territorium Romanum Pontifici. Resp. Negando, cum Imperium orientale fuerit vera Monarchia, ubi populus omnem suam potestatem in Principem transtulit *l. 1. ff. de Constit. Princip.* & Imperator fuerit Supremus terrarum sui Imperii Dominus, adeoque potuerit etiam de re sua pro arbitrio disponere, prout adversarii concedere debent qui Testamentum Constantini asserunt & propugnant. Neque tunc fuerunt tales Imperii Principes, quorum consilio & consensui Imperator fuisset alligatus, sed tantum administratores & præsides provinciarum, imò ut nihil deesse videretur, Constantinus hanc donationem fecit, cum omnibus Satrapis, & universo Senatu optimatibusque suis, & cuncto populo Romano, qui omnes eam donationem utilem judi-

judi-

judicarunt, *d. c. Constant. 13.* Demum hodierni Imperatores Germani non tantum hæcenus, saltem plerique de hac donatione conquesti non sunt, sed insuper eandem verbis & factis abunde confirmarunt. *ex dd.* Summus Pontifex habet Majestatem in totum mundum, tum politicam in patrimonio Petri. Nunc ulterius

8 *Quæres 3. An utile sit, Pontificem habere Majestatem politicam & temporalem?*

Resp. Affirmativè, ut satis colligitur *ex c. Constantinus. 13. d. can. 15. caus. 12. q. 1.* audi Joannem Leuchtium *Tract. Academ. de jurid. dissert. de Imperat. & famil. origine. mutat & c. Tit. de Stabilitate sanctissimæ Sedis Pontificis fol. 247.* ubi ait: & certè Papatùs Majoritas armata utilissima est Christianis Principibus dominatione temperatis, quoniam ipsorum discrepantias æquat, arbiter est pacis, bellique justus, & arma exercet pro illis, qui injuriam patuntur, nec patitur quempiam alius Christiani Regnum invadere, conjungit eos contra hostes fidei, separaturque ab hostium fœdere & per cruciatus & indulgentias & excommunicationes pro bonis & contra malos Regnatores Christianam Rempublicam gerit tueturque, absque ipso jam anihilatus esset Christianismus, humanitùs ac politicè loquendo (si quis historias considerat) sæpe quoque principes minores à potentioribus jam devorati essent, veruntamen Princeps

nullus vivens sub religione habente summum Sacerdotem armatum cum superioritate super illum, potest propriam ambitionem prorsus effrenare.

Quæres 4. An S. Pontifex, Vicarius Christi habeat præcedentiam præ quovis Principe seculari?

Resp. Affirmative & prob. 1. *ex c. duo sunt. 10. dist. 96.* ubi Gelasius Papa Imperatori Anastasio ita scribit: *Duo sunt, quippe Imperator Auguste, quibus principaliter mundus regitur, auctoritas (NB. quæ primo ponitur) sacra Pontificum & Regalis potestas, in quibus tanto gravius pondus est sacerdotum, quanto etiam pro ipsis regibus hominum in divino sunt reddituri examini rationem, & post pauca, nos itaque inter hæc te ex illorum dependere judicio, non illos ad tuam redigi posse voluntatem & c. & infra, quod aurum non jam pretiosius sit plumbo, quam regia potestate sit NB. altior dignitas sacerdotalis.* Hoc modo, circa principium sui pastoralis scribens: *Honor fratres & sublimitas Episcopalis nullis poterit comparationibus adequari. Si Regum fulgore compares & Principum Diademati, longè erit inferius, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares, quippe cum videas Regum colla & Principum submitti gembus sacerdotum, & osculatà eorum dexterâ orationibus eorum credat se communiri.*

Prob. 2. Ex c. 6. de Major. & obed. circa med. ibi: Præterea nosse debueras, quod fecit Deus duo magna luminaria in firmamento cæli, luminare majus,

ut praeset dici, luminare minus, ut praeset nocti, utrumque magnum, sed alterum majus, ad firmamentum igitur caeli, hoc est universalis Ecclesia fecit Deus duo magna luminaria, id est, duas instituit dignitates, quae sunt Pontificalis auctoritas & Regalis potestas, sed illa, quae praeset diebus, id est spiritualibus, major est, quae vero carnalibus, minor, ut quanta est inter solem & lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur.

Prob. 3. Ex C. Constantinus. 13. dist. 96. ubi Imperator Constantinus ait: Et sicut nostram terrenam Imperialem potentiam sic ejus sacrosanctam Romanam Ecclesiam decrevimus, veneranter honorari, & NB. amplius, quam nostrum Imperium & terrenum thronum, sedem sacratissimam Beati gloriose exaltari. Tribuentes ei potestatem & gloria dignitatem atque vigorem & honorificentiam Imperialem. Et infra, quia super coronam clericatus, quam gerit ad gloriam Beati Petri, omnino ipsi ex auro non est passus, uti coronam, nos Phrygium candido nitore splendidum resurrectionem dominicam designans, ejus sacratissimo vertici manibus nostris imposuimus, & tenentes NB. frenum equi ipsius pro reverentia beati Petri stratoris officium illi exhibuimus.

Prob. 4. Ille praefendus est in dignitate, qui digniori officio praeset, at Pontifex sumus digniori fungitur officio quam Imperator, equidem Imperator vices sustinet & personam puri hominis, è contra S. Pontifex vices Dei agit. c. quanto de translac. Episc. ibi: Qui non puri hominis sed veri

Dei vicem gerit in terris, Sic etiam Papa dicitur habere caeleste arbitrium l. 1. in fin. C. de SS. Eccles. Sic etiam, quando in quodam instrumento exprimitur Pontifex & Imperator, nomen Pontificis ponitur primo loco, 2do autem nomen Imperatoris, quemadmodum in promotione Doctorum pronunciat Promotor: Ego auctoritate Pontificia & Caesarea.

Denique hanc praerogativam semper agnoverunt Imperatores: sic Pontifex Imperatori & Regibus scribit: Dilectis Filiis. vide L. 8. C. de SS. Trinitate. & litteras Clementis XI. ad Augustissimum Imperatorem Josephum I. de dato 2. Junii anno 1708. quarum inscriptio erat: Charissimo in Christo NB. filio Josepho, Hungariae & Bohemiae Regi, in Romanorum Imperatorem electo: Quod semper acceptarunt, adeoque in Pontifice semper agnoverunt praerogativam patris supra filios; quemadmodum verò pater est supra filium, sic consequenter agnoscunt Imperatores & Reges Pontificem esse supra se.

2. Justinus I. procidit ad genua Joannis I. idem fecit Justinianus II. qui prope NB. Nicodemiam procidit ad pedes Papae Constantini, primusque ejus pedes exosculatus, Ludovicus pius Imperator Caroli magni filius trina vice procidit ad genua Stephani V.

Objicies cum Vitriario Jur. publ. 10 lib. 1. tit. 4. Papa Imperatori assurgit. 2. Ejus levam in solennibus ceremoniis

monii claudit. 3. Adhuc Romæ habet Palatium suum, in quo alit designatorem, ita, ut si veniat Romam, ipso jure se illuc conferat, & Papam vel in montem *di Cavallo* vel in castrum *di S. Angelo* secedere jubeat. 4. Si moriatur Papa, ejus successor confirmationem privilegiorum & donationum à Cæsaribus factarum petere tenetur, in concilio cæsareo secretiori.

Resp. ad 1. N. quod Pontifex Imperatori assurgat, & quod 2. ejus levam in solennibus ceremoniis claudat, sic contrarium probatur 1. ex eo, quod si præsentis sint Imperator & Rex Galliarum, Imperator in solennibus ceremoniis agat Diaconum à dextris Pontificis, Rex Galliarum verò Subdiaconum à sinistris Pontificis. 2. Sic dum Alexander III. anno 1162 in Gallia pacem componere intenderet inter Ludovicum Galliarum & Henricum Britanniarum Reges, hi duo potentissimi Reges comitati sunt pedibus ex utraque latere equitantis Pontificis, tamdiu tenentes frænum equi, usque dum Alexander ad destinatum diversorium pervenisset, & equo descendisset, vide *Romam glorios.* P. Christoph. Ott. *ad annum 1162. fol. 325.* Sic 3. Fridericus Imperator ab Alexandro hoc III. excommunicatus, diu quidem contumax, tandem anno 1177. Venetias se contulit, & ibidem à præfato Alexandro die 24. Julii in Ecclesia S. Marci humaniter exceptus, & postquam pedes

Pontificis, post hæc ut filius manus Pontificis exosculatus fuisset, omnemque Pontifici obedientiam spondidisset, ab excommunicatione absolutus fuit. certè, qui osculatur & procidit ad pedes alterius non præterdit dexteram ejus, ad cujus pedes procidit, multò minus, ut is procidenti assurgat. Vide *Romam glorios. loc. cit. fol. 326.* ubi author ait: *fol. 331.* Antiquam fabulam esse, quod Pontifex prostrati & ad Pontificis pedes recumbentis Friderici collum pessumdederit, prout aliqui narrant & præterdunt, quod dum Pontifex ita pessumdedit Imperatorem Fridericum, dixerit: *Super aspidem & Basiliscum ambulabis*, cui pergunt respondisse Fridericum: *Non tibi sed Petro; Sed reposuisse Alexandrum: & Petro & mihi*, quæ omnia fictitia esse, latè probat author *Rom. glorios. cit. loc.* ex Romualdi Archi-Episcopi Salernitani *Chronic.* usque ad annum 1178. Ex historia Anglicana Rogerii de Hovedem usque ad annum 1199.

Ad 3. quod Imperator adhuc Romæ habeat Palatium non plus probat Jurisdictionis competentis in Romanam urbem, aut ipsum Pontificem, quam Juris habeat Imperator Hagæ Comitum & in Hollandos, cum Imperatoris Legatus etiam Hagæ Comitum habeat palatium. Sed quod Imperatore Romam veniente Pontifex jubeatur recedere vel in montem *di Cavallo* vel in castrum *di S. Angelo*, Figmentum est Vitriarii, sine auctori-

G

tate

tate & ratione id asserentis. Ad 4. Quod successor defuncti Pontificis teneatur petere confirmationem privilegiorum & donationum à Cæsaribus factarum, rursus erroneè sentit Vitriarius, sed Neo-Pontifex suam electionem insinuat Imperatori ut Advocato Ecclesiæ, imò talis insinuatio novi Regentis etiam consueta est inter alios Principes; cur non ergo Pontifex servet hæc curialia, ut insinuet aliis Monarchis se ad Thronum Pontificium esse eVectum? verum de petendâ donationum confirmatione non constat, imò falsum est; quod tamen etiam si supponatur, nondum sequitur, Imperatorem dignitate esse supra Pontificem, sicut non sequitur: Donatarius est, ergo dignitate est inferior, cum etiam inferior utique superiori quid donare possit.

Quæres 5. *An S. Pontifex sit supra Imperatorem & Reges quoad Jurisdictionem spiritualem?*

Resp. Affirmative. Ratio 1. ille qui Ecclesiæ catholicæ membrum est, ille etiam subditus est capiti summo Pontifici, sed Ecclesiæ catholicæ membra sunt utique Imperator, Reges & Principes Christiani, speciali jure ad ejus defensionem adstricti, ergo sunt subditi capiti summo Pontifici.

Ratio 2. qui sunt de ovili Christi, pastorem unum agnoscunt, audiunt, reverentur; Principes autem Christiani sunt de ovili Christi tanquam pretioso sanguine Christi ex faucibus infernalibus erepti, ergo

pastorem unum, qui est summus Pontifex agnoscunt, audiunt, reverentur. Ad rem dicit Bonifacius VIII. in *Extravag. unam sanctam. de Major. & obedient. inter commun. Ecclesiæ*, inquit: *unius & unica, unum corpus, unum caput, non duo capita, quasi monstrum, Christus videlicet & Christi Vicarius Petrus Petrique successor, dicente Domino ipsi Petro: Pasce oves meas, & generaliter non singulariter has vel illas, per quod commississe sibi intelligitur universas. Sive ergo Græci, sive alii se dicant Petro ejusque successoribus non esse commissos, fateantur necesse est, se de ovibus Christi non esse, dicente Domino: In Joan. Unicum ovile & unum esse Pastorem.*

Eâdem ferè ratione discurret D. Bernardus lib. 2. de *considerat. ad Eugen. c. 9.* ubi expendens verba Evangelii *pasce oves meas*, subjungit, *quas, vel illius populos civitatis aut regionis, aut certi regni? oves meas inquit, cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes; nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.*

3. Concilium subest Pontifici, ergo & Reges subsunt, hi enim conciliorum decreta recipere, canones amplecti, definitiones acceptare & volunt & debent, indeque in concilio Romano anno 324. præfens Constantinus magnus agnovit Romanum Pontificem omnium mortalium judicem à nemine judicari posse, neque à Regibus, neque à populo. Pariter in concilio Nycæno PP. definierunt: *Ille, qui tenet sedem Roma, Caput est & Princeps omnium*

omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos & omnes populos eorum. adde l. 7. C. de SS. Trin. ubi Justinianus sic scribit: Ita ut nulla ex parte immutaverimus vel immutemus vel pretergressi simus eum, qui nunc Dei beneficio obtinet, Ecclesiasticum statum (quemadmodum & tua novit beatitudo) sed per omnia custodiamus constitutionem unionis SS. Ecclesiarum cum summo Papa senioris Romæ, & Patriarchâ, ad quem & his similia scripsimus, neque enim suslinemus, quidquam eorum, que ad Ecclesiasticum Statum spectant, non referri etiam ad ejus beatitudinem, utpote, quæ caput est omnium piissimorum Dei sacerdotum, & quia, quotiescunque in hisce partibus heretici repullularunt, sententiâ & recto judicio illius venerabilis sedis coerciti sunt. adde l. 8. §. 6. eod. Denique videmus plures Imperatores fuisse excommunicatos, sic Henricus IV. excommunicatus à Gregorio VII. Henricus V. excommunicatus à Paschali II. Fridericus I. ab Alexandro III. &c.

4. In Veteri Testamento unus erat sacrorum & religionis præses, quem ipsimet Reges suspexerunt, sic Rex Joas Pontificem Jojadan reveritus ut parentem, sine concilio & præcepto illius agebat nihil. 4. Reg. 12. Quin & Seleucus Asia Rex & gentilis, Oniam Pontificem ita coluit, ut in gratiam illius magnis muneribus templum Hierosolymitanum cumulaverit; 1. Mach. 3.

Nempe in Deut. 17. statutum erat, ut qui superbierit nolens obedire sacerdotis (summi videlicet) imperio, morte moriatur. Cur ergo Pontificem maximum in Novo Testamento non suspiciant Reges & Principes, cum ipsius Christi in terris vice fungatur? D. ab Andlern. jurisprudent. publ. lib. 1. tit. 5. part. 1. num. 10.

5. Vel errare possunt Principes terræ in causis fidei & spiritualibus vel non? si possint: certè judicè & judicio illius indigebunt, & quidem uno, hoc est Pontifice maximo, ne ex pluralitate judicum scindatur Ecclesiæ & fidei unitas, diversis diversas sententias proferentibus; si errare nequeant, affirmas aliquid incredibile, cum enim Principibus in tanto fastigio constitutis nec potestas desit, nec cupiditas pro arbitrio imperandi, & nemo sit qui potentiam aut cupiditatem Principum aut metu aut imperio moretur, illique, qui latus Principis stipant, ad captandam benevolentia auram, plenis buccis, omnia, quæ agunt Principes, comprobare nitantur, sanè credulitatem superat, errandi periculo Principes non subjacere, quippe quibus infallibilis Spiritus S. assistentia nunquam & nusquam promissa legitur. D. Francisc. Schmier. Tr. de jurisd. c. 2. sect. 2. §. 3. n. 106.

Objicies. Cum Conrado Ein-¹² fidel de regal. c. 1. à n. 35. est contra politica principia, ut Principes, qui singulis imperare debent, vel uni

subjiciamus. 2. Scriptura jubet *ad Rom. 13.* ut omnis anima (consequenter & summus Pontifex) sublimioribus potestatibus subiecta sit. 3. Christus *Matth. 27.* iussit pro se & Petro Casari Tributum (quod est signum subiectionis) solvi.

Resp. Conradum Einsidel ostendere se meliorem Politicum, quam Christianum, si nempe Politia non ex scitis Evangelii, sed gentium placitis mensuretur, Evangelium enim docet Ecclesiam esse unam & unum ovile, caput esse unum, & unum pastorem, adeoque si Christiani Principes velint in Ecclesia & ovili manere, caput & pastorem unum D. Petrum & ejus in pontificatu successores, quoad ea, quae salutem animae spectant, vnerari debent.

Ad 2. Quod omnis anima sublimioribus potestatibus debeat esse subiecta, vel accipitur in sensu accomodo vel absoluto? si secundum ipsi quoque Principes comprehenduntur ac sublimiori potestati subijci debent; si in sensu accomodo: adeoque excipiuntur summi Principes, & quia textus generalis est, etiam excipietur summus Ecclesiae Monarcha, quam Reges saeculi. Caeterum textus hic exponitur *in c. de Major. & obed.*

Ad 3. Resp. Aut adversarii se ipsos jugulant, aut, quod integrum textum non citent, inhumanos se ostendunt, nam Christus ibidem ex Petro sciscitatus erat, quid tibi videtur Simon? Reges

terra à quibus accipiunt tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis? dixit illi Jesus, ergo liberi sunt filii, ut autem non scandalizemus eos, da eis pro me. mala ergo consequentia: Christus & Petrus à tributo erant liberi, ergo subiciebantur Casari. Hæc autem bona est: Christus & Petrus non tenentur solvere, quia liberi sunt, ergo subiecti non sunt.

Objies 2. cum Vitriario *juris publ. lib. 1. tit. 4.* Imperatores Papas dejecerunt, novos constituerunt, sic Constantius Liberium, Justinianus Sylverium, Otto I. Joannem XII. Henricus III. Gregorium VI. proseripserunt, expulerunt, deposuerunt. Item Otto Joanni Leonem, Henricus Gregorio Clementem substituerunt, ergo Papa non est supra Imperatorem quoad jurisdictionem Ecclesiasticam, sed potius jurisdictio Ecclesiastica summa est penes Imperatorem; deponere enim Pontifices, est actus summae Jurisdictionis Ecclesiasticæ.

Resp. Sfondrati *in regal. sacerdot. lib. 2. §. 20.* Constantinum Imperatorem Arianum eo jure Liberium in exilium relegasse, quo Nero martyres est persecutus. Reponit 2. Sylverium ad instantiam Theodoræ Augustæ, quod Antimum hæresis Eutichianæ damnatum restituere nollet, in exilium actum, eâ causâ pretextâ, quod contra Imperatorem Justinianum cum Gothis colluderet, fictisque eam in rem litteris, quæ colorem adde-

rent

rent calumniæ. Reponit 3. dubium esse, an Joannes XII. fuerit legitimus Papa, cum eum metu & largitionibus intrusum potius toleraverit, quam elegerit Ecclesia, ideoque principio dubio non erui medium idoneum veritatis demonstrandæ. Interim Leonem Joanni surrogatum, non agnitum ab Ecclesia, sed post obitum Joannis à Clero vel Cardinalibus Benedictum V. fuisse renuntiatum.

Reponit 4. Gregorium VI. cum videret ex una parte armatum contra se Henricum Regem, eumque implacabilem, ex altera vero parte imminens Ecclesiæ schisma, sponte papatu abiisse, Clementem verò II. omnium Romanorum consensu Gregorio successum esse.

15 Objicies 3. Cum Maimburgo scriptore Gallico, à potifice potest appellari ad Regem velut ad Canonum protectorem, ad quem spectat providere, ne quid attentetur illis contrarium, imo & Bullas sententias Legesque Ecclesiasticas ad examen Judiciumque suum revocare, arbitrarique aut aliquid Canonibus ac Gallia libertatibus adversum complectantur, ergo summus Pontifex quoad jurisdictionem Ecclesiasticam non est superior Principibus Christianis.

Resp. Cardinalis Sfondrati in *Gallicia vindic. dissert. 3. §. 2. n. 3.* demus injustas esse Pontificum sententias, num ideo, quia injustæ sunt, debent majori injustitia propulsari? quæ vero major injustitia, quam

privatam injuriam publico Ecclesiæ dedecore ac damno vindicare, eamque non alieno tantum tribunali, sed etiam minori subicere? si ergo Reges sua potestate abuti contingat, an ideo privatis civibus à regia sententia obtentu abusus ad Parlamentum appellare licebit? & si quis id audeat, non in illum, tanquam læsæ Majestatis reum vindicabunt? si ergo nullius abusus prætextu appellari à Rege ad Parlamentum licet, quanto minus licebit à Pontifice ad Regem? An demum Imperator possit constituere Pontificem & saltem hoc titulo sit superior, dicetur infra. *de elect. S. Pontificis.*

Objicies 4. cum eod. Vitriario¹⁴ in *Prolegom. juris publ.* saltem ante Calixtum II. summa jurisdictio Ecclesiastica fuit penes Imperatorem. Ergo summus Pontifex inique usurpat hanc jurisdictionem. Prob. antec. Calixto II. resignavit summam hanc jurisdictionem Henricus V. postquam enim Calixtus Imperatori severius & reiterato anathemate jurisdictione Ecclesiastica interdixisset, Germaniæ Proceres, (ut ait Vitriarius *loc. cit.*) instigasset, variisque turmis subministrasset materiam, Imperator ut erat superstitiosus, totus in eo versabatur, quomodo fulmen excommunicationis extingueret, celebransque hanc ob rem comitia Herbipoli anno 1127. de consilio ordinum ablegavit Romam Arnolphum Fuldensem Abbatem & Brunonem

Spirenses Episcopum, ut de pace loquerentur cum papa, Pontifici grata res fuit; quo anno sequenti Lamperto Ostiensi Episcopo & Nuncio iter in Germaniam suscipiendum demandaverat, ut in pace cum Imperatore eum à banno liberaret, & ceteros quos fulmen Vaticanum tetegisset; Ostiensis Wormatiam attingens, ubi Imperator & ordines erant congregati, ad eas transactionis partes adegit, ut absolutus ab anathematibus præstito jurejurando in perpetuum fedi Romanæ cederet jus investendi, seu constituendi Episcopos, Prælatos, Abbates. verba transactionis hæc sunt:

16 *In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Ego Henricus D. G. Romanorum Imperator Augustus, pro amore DEI & sanctæ Romanæ Ecclesiæ & Domini Papæ Calixti & pro remedio anime meæ, dimitto Deo & sanctis ejus Apostolis Petro & Paulo sanctæque Ecclesiæ omnem investituram per anulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis quæ vel in Regno, vel Imperio mo sunt, Canonicam fieri electionem & liberam consecrationem, possessiones & Regalia B. Petri, quæ à principio hujus discordiæ usque ad hodiernam diem sive tempore patris mei, sive etiam meo ablata sunt, quæ habeo, eidem S. Romanæ Ecclesiæ restituo, quæ autem non habeo, ut restituantur, fideliter juvabo. Possessiones etiam omnium aliarum Ecclesiarum & Principum & omnium aliorum tam Laicorum, quam Clericorum, quæ in Guerra ista amissæ sunt, Consilio*

Principum vel justitia, quæ habeo fideliter ut reddantur, curabo; & do veram pacem Calixto, S. Romanæ Ecclesiæ & omnibus qui in parte ipsius sunt, vel fuerunt, & in quibus S. Romanæ Ecclesiæ auxilium postulaverit, fideliter juvabo, & de quibus querimoniam fecerit, debitam sibi faciam justitiam. Ego Calixtus servus servorum Dei tibi dilecto filio Henrico D. G. Romanorum Imperatori Augusto concedo electiones Episcoporum & abbatum, Teutonici Regni, qui ad Regnum pertinent, in præsentia tua fieri absque ulla violentia, ut si quæ inter partes discordia emerferit, Metropolitanæ & Provincialium consilio vel judicio saniori parti assensum & auxilium præbeas. Electus autem regalia per sceptrum à te recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinere noscuntur; & quæ ex his jure tibi debet, faciat. Ex aliis vero partibus Imperii, consecratus infra sex menses regalia per sceptrum à te recipiat. Do tibi veram pacem, & omnibus qui in parte tua sunt, vel fuerunt tempore hujus discordiæ. Data anno millesimo centesimo vicesimo secundo, Non. Calend. Octobris. Ita ex Conrado Urspergeni refert Vitriarius loc. cit. & pergit, hac ratione jura Imperatorum, quibus ultra 300. annos gavisi fuerunt (infelix Reipublicæ fatum) uno quasi momento elisit.

Resp. Quamvis Vitriarius acerbè referat historiam, attamen quoad ejus verba & circumstantias abstrahendo) veram esse hanc transactionem, quæ nimirum Henricus nominationes Episcoporum & aliorum

rum

rum Prælatorum cessit sedi Pontificiæ, & iis quibus alias de jure competunt, & omnia bona Ecclesiastica, quæ antea iniquè possidebat, restituerit, sedique Romana omnem obedientiam promiserit. Sed hinc nondum sequitur penes Imperatorem fuisse summam potestatem ecclesiasticam; Equidem aliud est penes Imperatorem esse jus nominandi, aliud demum est penes eundem esse summam jurisdictionem ecclesiasticam; ex hoc jure nominandi vel investiendi, malè & ineptè arguit Vitriarius ultra 300. annos penes Imperatorem stetit summum Imperium & potestatem ecclesiasticam, equidem Imperatores Romani habuerunt jus nominandi Prælatos ecclesiasticos. *c. Hadrianus 22. & c. seq. dist. 63.* Quod diversimodè ab illis usurpatum fuit, donec (ut dictum & objectum à Vitriario) electiones Episcoporum in plenissimam libertatem assertæ, & ab omni Imperatorio consensu exemptæ, salva tamen feudorum & regalium investiturâ per sceptrum faciendâ.

17 Porro advertendum est primis Ecclesiæ sæculis, posteaquam Apostoli terram cælo commutaverant, electionibus Ecclesiæ Prælatorum clerus ac populus intererat, ut latè probat Cardinalis Sfondrati *in prælud. ad Regal. sacerdot. §. 1. n. 13.* Van Espen. *J. E. U. part. 1. tit. 13.* & habetur ex multivariis conciliis & PP. vide *can. plebs, 11. c. Episcopus, 13. c. lectis, 18. c. metropolitano, 19. &*

passim dist. 63. tum quod populi non parum intersit habere pastorem, quem ipse elegerit; & ex *c. 29. de R. l. in 6.* quod omnes tangit, ab omnibus debeat approbari. Tum quia major affectus inter oves & pastorem excitari non potest, nisi & ovium & pastoris mutua voluntas in munus pastorale concurrat, cum ea, quæ non ipsimet eligimus vel ordinamus, non facile amemus, quo sensu hoc verum fuerit alibi dicitur. Post hæc summi Pontifices jus eligendi ex motivis urgentibus ad se trahere, ac Prælaturas plerasque liberæ suæ collationis reservare cæperunt, ut colligitur ex *Clement. 5. de Electione & Elect. potest. Extravag. 3. & Extravag. 4. eod. inter commun. Extravag. 13. de præbend. inter commun. & sparlim in regulis cancellariæ.* Postea in variis regnis varii tractatus cum summo Pontifice sunt initi, ut anno 1516. inter Leonem X. & Franciscum I. Galliæ Regem; adeoque, dum legitur Imperatori vel populo competiisse jus eligendi, nominandi, instituendi Prælatos, id eo sensu accipiendum est, quod tale jus concessum fuerit à Pontificibus ex speciali privilegio, ut olim Imperatoribus Regibusque, antiquioribus vero temporibus populo, summa tamen jurisdictione remanente penes Pontificem, utpote largiente tale privilegium; hinc quamvis penes Imperatores fuerit ex privilegio Pontificis aliquod jus providendi Ecclesiis viduatis, malè

infert

infert Vitriarius penes eundem fuisse summam potestatem ecclesiasticam, quemadmodum hodie in Gallia, Hispaniâ, Austriâ, Bohemiâ, Hungaria, tale privilegium reperimus, nominandi Episcopos & alios prælatos ecclesiasticos.

18 Quæres 6. *An summus Pontifex habeat aliqualem jurisdictionem temporalem & politicam saltem indirectam & extraordinariam in Principes Christianos?*

Quæstio procedit tunc, quando exigit universale bonum Ecclesiæ, bonum animarum, periculum commune, ut si Princeps christianus incideret in gentilismum, & subditos suos ad eandem perversitatem amplectendam cogere vellet, aut intenderet Ecclesiam Romanam & fidem catholicam subvertere.

Respondeo in tali casu extraordinario saltem indirectè, quatenus Jurisdictio spiritualis est insufficientis ad avertendas tales manifestas Ecclesiæ ruinas, etiam Pontifici ad melius coercendos delinquentes competere summam aliquam indirectam Jurisdictionem temporalem; in aliis tamen casibus in tacta principum jura esse relinquenda, tenendum est. Et hæc est sententia omnium ferè Jurisconsultorum antiquorum & recentiorum, quos referunt Cardinalis Sfondrati *regal. Sacerdot. lib. 1. §. 1. n. 2.* Augustin. Reding. *Cathedr. Apost. art. 1. §. 1.* Molina *de J. & J. 17. 2. disp. 29.*

Zæsius *ad Jus Can. tit. de Constit. n. 10.* Ferdinandus Weizenegger *in dissert. jurid. de Imperat. & Imper. c. 4. n. 12. & seqq.* Glettle *in select. juris publ. c. 4. n. 20.*

Prob. 1. ex S. Scriptura, *in lib. 2. Paralip. c. 26.* legitur Otzias à summo Sacerdote regno fuisse exutus, eo quod ad sacrum ministerium manus profanas extendendo lepram sibi consciverit, *ead. lib. c. 23. & 4. Reg. 11.* Refertur Jodabæ Pontifex Reginam Athaliam regno, quod occupaverat injustè, & idolorum cultu noviter infecto turpiter dedaverat, spoliasse. *1 ad Corinth. c. 6.* ait Paulus, *nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quanto magis secularia?* & *Matth. 18. v. 15.* traditur à Christo modus correctionis fraternæ, ac Ecclesiæ seu potestati ecclesiasticæ jus tribuitur, de omni peccato judicandi *Luc. 22.* cum Apostoli dixissent: Ecce duo gladii hic. Respondit Salvator; Satis est, volens dicere, duplicem Ecclesiæ potestatem competere, quam apud *Matth. c. 26. v. 52.* recondi voluit in vagina? utpote non vindictæ sed necessitatis causâ accipiendum; spirituales alterum, ut exponunt SS. Patres apud Cornelium *cit. 1. Matth. n. 5.* & Bonifacium VIII. *in Extravag. Unam sanctam. de Majorit. & obed. inter commun. Sfondrati cit. lib. 1. §. 2.* Reding. *cit. art. 1. disquis. à n. 50.*

Prob. 2. ex jure canonico, quod velut domesticum & in propria causa testimonium eo minus licet eludere,

eludere, quo magis illud sacra scriptura, concilii, ac rationi est conforme. Textus sunt in c. 34. de elect. c. 13. de judic. c. 6. de vot. & vot. redempt. c. 13. qui filii sint legitimi. cit. c. 2. de supplend. negl. Prelat. in 6. c. 2. de sent. & re jud. in 6. Extravag. ur. Joan. XXII. ne sed. vac. Extravag. Unam sanctam. de M. & O. inter commun. Extravag. 2. de privileg. inter commun.

Prob. 3. Ex conciliis universalibus, ex Lateranensi IV. c. 4. anno 1215. relato in c. 2. de Suppl. negl. Prelat. in 6. Constantiensi anno 1414. Sess. 20. 28. 31. 37. 39. 42. in quibus aperte continetur, Principes & Magnates seculares, regno, principatu, feudis, jurisdictione &c. privari, si à fide catholica & Apostolica deficiant.

Prob. 4. Ex testimoniis SS. Patrum & quidem S. Bernard. lib. 1. de Consid. c. 6. alloquens Eugenium papam: *Quid hic denuo usurpare gladium tentas, quem semel jussus es ponere in vaginam? quem tamen, qui negat tuum, non satis mihi videtur attendere verbum Domini dicentis: Convertite gladium tuum in vaginam. Tuus ergo & ipse, tuo forsitan nutu, etsi non tua manu evaginandus, alioqui, si nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apostolis: Ecce gladii duo hic, non respondisset Dominus: Satis est, sed nimis est. Uterque ergo Ecclesia & spiritualis scilicet gladius & materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille vero ab Ecclesia excernendus est, is sacerdotis, is militis ma-*

nu, sed sane ad nutum sacerdotis & jussum Imperatoris.

Prob. 5. Ex ratione: partim quia officium pastoris, quod ex divina commissione gerit Pontifex, non tantum exigit potestatem pascendi oves, sed etiam abigendi hircos, lupos & prædones, si gregem Christi invadere tentent, nec aliis remediis averti queant; partim quia defensio religionis catholica, quæ principaliter est commissa Papæ, nequit fieri, nisi jus habeat, eos, qui Ecclesiam perverfis moribus, ritibus & doctrinis infestant, etiam temporalibus pœnis prosequendi, partim quia regia potestas, cum sit à Deo data propter temporalia, hæcque sint ordinata ad spiritualia, subest tanquam medium potestati ecclesiastica ad finem spiritualem consequendum, adeoque si ea abutatur princeps, nec curet sed turbet spiritualia, pontificiæ censuræ subiacebit; partim quia si princeps aliquis in hæresim labatur, leges pestíferas ferat, populum ad maligna concilia stimulet, pertinet ad summum Pontificem, tanquam Zilotem & curatorem animarum principem hæreticum, nisi velit resipiscere, degradare, leges pestíferas reformare, populum ab obligatione fidelitatis absolvere, ne miserè perire sinat animas; Partim denique, quia in Pontifice est potestas spiritualis Ecclesiam regendi, defendendi, judicandi de rebus & causis temporalibus, quantum profint vel obsint Ecclesiæ, ergo

H

etiam

etiam potestas defendendi Ecclesiam ac circa temporalia ita disponendi, ne vergant in Ecclesie detrimentum; est siquidem immotum apud Juristas principium, concessa alicui jurisdictione, ea omnia censeri concessa, sine quibus jurisdictione exeri aut exerceri nequit, *c. 5. de off. jud. deleg. l. 2. ff. de juridict. de in jure civili verum est, quod si proprius judex non faciat justitie complementum personis miserabilibus, tunc non tantum Papæ sed etiam Episcopo competere judicare de causis orphanorum viduarum, pupillorum c. 1. c. 4. c. 7. Novell. 86. adeoque Imperator agnovit potestatem supremam politicam indirectam in Pontifice & in Episcopis quasi Vicariis Papæ.*

Dixi saltem indirecte & extraordinaria i. quia aliqui cum Azor. *Instit. moral. part. 2. lib. 10. c. 6.* docuerunt: Summo Pontifici potestatem ordinariam in causis temporalibus competere: & quidem majorem, quam ipsimet Principes sæculares habeant, contra quos pugnat, quod ipsimet summi Pontifices seu sincerissimi Jurium suorum interpretes fateantur, circa res temporales quemlibet principem in suo principatu supremum esse, nec Pontifici sed principi dominatum constare. Ita Nicolaus I. *in Epist. ad Michaelem Imperatorem relatus in c. 8. dist. 10. c. 6. dist. 96. Innocentius III. in c. 6. de Major. & obed. c. 13. de judic. c. 13. qui filii sint legit. Alexander III. in c. 7. S. denique de appellat. c. 7. qui filii*

*sint legit. Clemens V. in Extravag. 2. de Privileg. inter commun. Stephanus IV. in Epist. ad Basilium Imperatorem, Gregor. II. in Epist. ad Leonem Isauricum Imperatorem, quam utramque ex Baronio refert Cardinal. Sfondrati. regal. sacerdot. lib. 1. §. 1. n. 2. Et ratio est, quia imprimis deficit autoritas, qua ejusmodi potestas legatur Pontifici delata, licet enim sit Christi Vicarius à Christo deputatus, qui utramque & temporalem & spiritualem jurisdictionem habuit, attamen est Vicarius solum in spiritualibus. Vicariatu in temporalibus penes principes supremos existente. Juxta textus sacros *Matth. 22. v. 12. ad Rom. 13. v. 1. & 7. 1. Pet. 2. v. 13. Proverb. 8. v. 15.* Deinde hæc potestas neque necessaria est Pontifici, utpote cui non corpora sed animæ, non pascua sed oves, non pecuniæ sed claves regni cælorum sunt concredite, neque etiam utilis est, cum nimia circa res temporales distractio non sinat animum spiritualibus intendere, juxta illud Apostoli *1. ad Thimoth. 2. v. 4. Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.* Præterea damnosa potius existeret potestas, ratione cujus Pontifex causarum temporalium ordinarium judicem inter magnates ageret, cum enim communis omnium pater & mediator esse debeat, ac judicio duorum suscepto, hoc ipso, quod uni, etiam juste & jure faveret, alteri suspectum de studio partium se redderet, nihil aliud haberet*

EX-

expectandum, quam averfionem, indignationem & ipsam vindictam.

Porro altera fententia, quæ nobis contraria & nequidem indirectam & extraordinariam potestatem concedit, est Parisiensium, nullam plane potestatem, circa temporalia Pontifici concedentium, sed omne jus cujuslibet regni aut provinciæ principi ac regi competere.

19 Objicies 1. Potestas regia cum à Deo fit, à Pontifice nec dari nec adimi potest, ergo nec indirectam jurisdictionem in Principes saculares habet.

Resp. ad antec. Potestatem regiam ita à Deo populis & ab his principibus esse concessam, ut continuam subordinationem habeant ad potestatem ecclesiasticam, à quâ si deficiat, ac deviet à semita salutis, reduci ac reformari debet.

Objicies. 2. Potestas regia se non extendit ad spiritualia, ergo nec potestas spiritualis ad temporalia se extendit. C. antec. N. conseq. Potestas spiritualis non est subordinata temporali, veluti temporalis est spirituali subordinata, non enim spiritualia propter temporalia, sed hæc propter illa sunt condita, ideoque mirum non est, quod potestas spiritualis eatenus temporalem possit constringere, quatenus hæc impedimento est, quo minus illa finem suum assequatur.

Objicies 3. à Christo (cujus Vicarius est Pontifex) circa temporalia non fuit exercita potestas in Au-

gustum, Herodem aliosve reges & principes, Ergo multo minus poterit exerceri à Pontifice.

Resp. Licet à Christo nunquam exercita fuisset jurisdictio circa temporalia (cujus tamen oppositum patet ex *Matth. c. 8. c. 21. Joan. 8.*) nihilominus exinde non concluditur, neque eam à Vicario Christi exerceri posse, quandoquidem divinæ providentiæ placuit Ecclesiam suam supernaturalibus mediis primitus ædificare, jamque ædificatam viribus & causis naturalibus conservare.

Objicies 4. Bonum Ecclesiæ non poscit ut principes ceu advocati & defensores Ecclesiæ offendantur, atque ad vindictam contra Ecclesiam excitentur, ergo nec indirecte competit Pontifici potestas temporalis in reges & principes.

Resp. ad antec. Principes quidem offendi, si admoneantur, & multo magis si expertes reddantur sui officii, attamen sicut sanitas excusat vulnus, quod agro indignanti secans infert medicus, ita & offensam principum Ecclesiæ salute excusari, ut quæ non minus, quam animæ in agro Reipublicæ corpore ac hæresi vel peccatorum illuvie corrupto sana & incolumis respirare non potest.

Et licet ipsa Ecclesiæ salus nunquam discrimen subierit ex usu jurisdictionis in causis temporalibus, hoc tamen non ipsi jurisdictioni, quantum est ex se, sed eventui sinistro adscribendum est,

H 2

non

non aliter ac bellum, quod licite susceptum persæpe belligeranti nocuit, non ex naturâ suâ, sed ex accidenti, cæterum vide historiam Roberti Brusii Regis Scotiæ, contra hanc Pontificis potestatem;

20 Quæres 7. An S. Pontifex transtulerit Romanum Imperium à Græcis in Germanos?

Resp. Romanum Imperium & jurisdicção sæcularis quatenus de facto penes Imperatores Romano-Germanicos reperitur, quoad devolutionem à Græcis ad Germanos contigere autoritate S. Pontificis, ita sentiunt Cardinalis Sfondrati *Regal. Sacerdot. l. 1. §. 5. n. 9.* & ut is refert, Bellarminus 35. historicorum testimonis, duodecim Imperatorum, aliorumque principum & septem summorum Pontificum suffragiis probat autoritate Leonis III. in Carolum magnum Imperium Romanum ab oriente in occidentem anno Domini 800 fuisse translatum. Ipse Cardinalis cit. præter Paulum Diaconum, qui floruit tempore Caroli M. ac alios probatissimos Historicos, in testes adducit Joannem Claverium & Danielem Pureum reformatæ religionis. Pariter consentit Aug. Rading. *Cathedr. Apostol. a. 1. disquisit. 4. n. 92. & seqq. item n. 147. & seqq.* Barboſa c. 34. de *Elect. n. 3.* Gonzalez. in *idem cap. n. 28.* Hermannus Hermes *fascicul. Jurisp. cap. 3. n. 23.* Ludovic. Ludenspör. de *success. & mut. Imper. c. 8. n. 3.* Ferdinandus Weizenegger in *dissert. politico-jurid.*

de *Imperat. & Imper. c. 4. per tot.* Munchmayr in *Jure Publ. Romano-Germanico c. 1. pag. 4.* P. Engel n. 5. de *sacra unct. P. Pirrhing. sect. 10. §. 1. n. 456.*

Qui AA. dicunt, quod temporibus Leonis III. & aliquot antecessorum, Imperatores Orientis, qui simul Imperium occidentale tenebant, potestate sua non usi vel certe abusi fuerint, in perniciem religionis, nam Ecclesia Romana continuis Longobardorum invasionibus infestabatur, Græci tamen Imperatores nec auxilium nec subsidium ferebant, tum quia ipsimet bello cum Saracenis, Bulgaris, Hunnis aliisque hostibus erant involuti; tum quia in hæresin iconomachix prolapsi sæviebant acerbius in Catholicos, quam Ethnici antehac in Christianos, ac Pontificem ipsum sub poena mortis in hæresin suam pertrahere conabantur; ne ergo Ecclesia diutius advocato & defensore careret, Leo III. potuit utique & debuit Imperium à Græcis auferre, ac nemini justius quam Carolo magno conferre, utpote quia una cum Patre Pipino fluctuanti Ecclesiæ auxiliarem tulit opem, ac Leonem ipsum, malignorum hominum insidiis vix Pontificatu jam expulsum defendit, & in Romana sede stabilivit.

2. Imperium Romano-occidentale ex omnium confessione non semper penes Germanos existit, sed tempore Caroli magni ad ipsos demum pervenit, ergo vel jure belli

belli, vel singulari beneficio Dei, vel electione populi, vel dono Imperatorum orientalium, vel denique auctoritate pontificia. Atqui non pervenit jure belli ad Carolum magnum, nam etsi Longobardos Italiâ dejecerit, indeque Rex Italiæ caperit appellari, attamen Imperatoriam Majestatem eo ipso necdum acquisivit, cum & Gallia & Hispania & Anglia fuerint aliquando provinciæ Romanæ, esto illarum Reges Imperatorio titulo abstinuerint, sicut & plures Romanorum provinciæ ad Persas, Parthos, Carthaginenses, jure belli transiverunt, absque eo, quod illi populi imperium Romanum sibi arrogaverint, quod in Germania de facto videmus, à qua non una regio avulsa, salvâ nihilominus Imperii & Imperatoris præminentia. 2. Tametsi Deus persæpe suo jussu & nomine regna transfulerit immediatè, veluti testes in scriptura sunt Moyses, Josue, Gedeon, Saul &c. Falsum tamen est, quod ita Imperium Romanum detulerit Carolo, utpote cum sacris tabulis nihil super hoc articulo insertum legatur. Falsum est 3. jure successionis ad Carolum devenisse, utpote qui primus omnium Germaniæ Imperatorum non potuit à Patre Pipino, qui non erat Imperator hæreditario jure imperium nancisci. Falsum est 4. prout etiam fatetur Pffinger in notis ad *Victoriarum lib. 1. tit. 4. num. 5. litt. A.* Electione populi coronam Imperii

Carolo impositam esse; neque enim populo tum temporis jus erat, Imperatorem eligendi, potestate omni in principes per legem regiam translata jam antecesserit, neque acclamationes illæ, quas populus Romanus Carolo in die natali Domini 800. coronato fecerat: *Piissimo, perpetuo, Augusto, à Deo coronato, Magno ac pacifico Imperatori vita & victoria*, auctoritativum populi suffragium in designatione Imperatoris, sed potiùs consensum approbationem, lætitiâ de facto Pontificis demonstrabant. Falsum est 5. donatione Imperatorum Orientalium Carolo Imperium accessisse, erant quippe attestantibus Historicis lateque monstrante Pffingero *loc. cit.* gravissimè inviti orientales Principes, quod partem nobilissimam sui Imperii a se abripi viderent, nec ante annum duodecimum à translatione Imperii, quo Nicephorus sceptrum orientis tenuit, Carolum Augustum agnoscebant. nihil ergo superest, quam auctoritas Apostolica, cui translationem adscribunt omnes, qui veritatis amicos & hostes Pontificios se non profitentur; vide *c. 36. de Elect.*

Objicies 1. cum Conrado Einsidel *de regal. c. 1. n. 45.* Daniele Otto *in jur. publ. c. 5.* videndos esse Pontificios & eorum assentatores, qui narrant auctoritate Pontificia ad Germanos Imperium transisse. Sed

Resp. Negari non posse in translatione Romani Imperii Pontificis

authoritatem intervenisse, veluti ipsemet Otto *cit. c. 5. p. 88. & seqq.* ex historicis testatum facit longissimum catalogum antiquissimorum Historicorum, translationem hanc summo Pontifici adscribentium.

Objicies 2. cum eodem Ottone: Imperium nunquam fuit penes Pontificem, ergo nec potuit ab eo in Carolum magnum transferri.

Resp. N. conseq. neque enim opus est, ut Imperium ipsum penes Pontificem fuerit, sed sufficit, quod Jurisdictio Ecclesiastica possit se ad objecta temporalia sic extendere, ut exigente bono Ecclesiæ possit regna de gente in gentem, de persona in personam transferre, sicut Magistratus politicus ex virtute jurisdictionis potest dominium ab uno invito ex causa publica in alium transferre, esto dominium nunquam penes Magistratum extiterit.

22 Corollarium. Carolus magnus per translationem Imperii, acquisivit i. Titulum Imperatoris, & prærogativam honoris inter omnes Principes christiani orbis, quin etiam jus in reliquias Romani Imperii, D. Francisc. Schmier. *in tract. de jurisdiction. c. 3. Sect. 1. §. 4. n. 34.* & ab eo relatus D. Bonavent. Franz. *in quæst. ex univers. jur. q. 13. n. 9.*

23 Quæres 9. *An summus Pontifex habeat jus eligendi Imperatorem?*

Nota. Electio Imperatoris sive facultas eligendi Imperatorem exclusis cæteris Imperii statibus per-

tinet ex A. B. privative ad S. R. I. Electores, quoniam vero sæculo, quoque anno tanta septem virorum potestas & authoritas invaluerit, magna contentio & concertatio est inter historicos & Politicos; aliquibus ad tempora Caroli magni, aliis ad tempora & ætatem Gregorii V. summi Pontificis, & Ottonis III. Imperatoris; aliis ad annos Ottonis IV. nonnullis ad Iustra Frederici II. multis ad usum & consuetudinem provocantibus, ut notatur apud Herman. Hermes. *c. 16. Vitriarium Instit. Juris publ. lib. 1. tit. 13. n. 3.*

Verius sentit Emanuel Gonzalez²⁴ *in not. ad cit. cap. Venerabilem. 34. de Elect. n. 5.* docens: Electorum collegium & numerum authoritate Ottonis III. & Gregorii V. Pontificis institutum esse; quia vero cæteri principes, qui ab electione se exclusos avertabant, suffragium suum in re tam momentosa negligere detrectabant, ab initio non statim ad executionem Pontificiam institutionem pervenisse, quousque ingentia mala, quæ ex plurium Electorum ad electionem concursu sequebantur, experti, successivâ demum observantiâ ac longavâ consuetudine eandem constitutionem receperunt, in quo sensu Innocentius III. *in c. venerabilem. 34. de Elect. & Elect. potest.* dixit: Jus eligendi Imperatorem ad Principes Electores de jure & antiqua consuetudine pertinere; de jure scilicet, si origo spectetur, de consuetudine,

tudine, si effectus & observantia consideretur.

In hanc sententiam inclinat Cardinalis Sfondrati *lib. 1. §. 6.* rationes affert, tum quia ex Sigeberto historico ad annum M. II. constat Ottonem III. inter alia cum Papa Gregorio V. de iis, quæ ad Imperii jura spectant, egisse; tum quia ab Ottonem III. jus designandi successorem non amplius usurpatum, sed Imperium à Principibus Germaniæ Henrico II. illius immediato successori per liberam electionem collatum fuit; quod signum est, eo tempore mutationem aliquam circa Electores accidisse; alioquin Imperatores eo privilegio tam magno tamque utili successores nominandi, nunquam abstinuissent; tum quia Otto III. liberis & spe liberorum carens, ne post ejus mortem ex causâ electionis discordiæ Germaniam agitent, cum Pontifice sic convenit; tum denique, quia constans omnium scriptorum Germanorum & externorum Catholicorum & Protestantium est sententia, jus eligendi Cæsarem, ductu & auspiciis Romani Pontificis ad septem Germaniæ Archi-Principes esse translatum.

In idem propendere videtur D. Woller *in quest. Select. Salisburg. quest. 6. sect. 1. n. 37. & seqq.* dum scribit, quod authores communiter tradant, Electores sumpsisse originem circa finem sæculi decimi, curante Ottonem III. Imperatore &

Gregorio V. summo Pontifice, quod eo verisimilius dicit, quia Ottonum stirps in illo ipso Ottone deficiens, viam pandebat electioni, cujus momentosum negotium sine præscitu & autoritate summi Pontificis, qui tunc erat Gregorius V. tractare nefas credebatur, utpote cum non tantum universa tunc Germania sedi Apostolicæ devotissimam se exhibuerit; sed & ipse Gregorius Germanus & cognatus Ottonis III. exstiterit. addit *in n. 39.* sub immediato Ottonis III. successore Henrico II. hæreditaria Archi officia Electorum jam effloruisse. Subdit *in n. 42.* in comperto non esse, quamdiu reliqui Principes Proceres, Status Imperii & Germaniæ populus adhuc concurrerint ad electionem; dudum verò jam ante auream bullam privative, quoad reliquos Imperii principes & status, ad solos septem Imperii Electores jus eligendi Imperatorem devenisse, prout ipsa aurea Bulla in variis locis, præsertim *in c. 4.* luculenter ostendit, conceptis verbis ad jus & antiquas consuetudines se referens. Nunc ad questionem

Resp. Negative. Pirhing *Secl. 10. §. 1. n. 455.* Engel *de sacra unct. n. 5. circa finem.* & prob. per *c. venerabilem. 34. de Elect.* ubi Pontifex ipse profitetur, unde illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus (ut debemus) ad quos de jure & antiqua consuetudine noscitur per-

pertinere, præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica sede pervenerit. &c. Ex quibus liquet, quod Pontifex jus eligendi Romanorum Imperatorem privativè in Principes Imperii transtulerit, ejus enim Legatus, Episcopus Prænestinus non fecit aliquem eligi, nec elegit in controversiâ inter Ottonem IV. Brunsvicensem & Philippum Suevum, ut notatur in *d. c. 34. 2.* Pontifex sibi reservavit jus examinandi & confirmandi Imperatorem *d. c. 34.* ergo privativè in Electores transtulit Jus eligendi Romanorum Regem postea promovendum in Imperatorem; cum inclusio unius sit exclusio alterius; sic etiam de facto Legatus pontificius nequidem in urbe (quæ pro loco electionis est deputata) tempore electionis commorari permittitur, multominus, quod ad tractatus & consultationes prævias admitatur, neque unquam prætendit votum & suffragium in electione; Exemplo sit illustrissimus D. Albani Nuncius & Legatus Apostolicus, missus Francofurtum ad nuperam electionem invictissimi Imperatoris Caroli VI. anno 1711.

25. *Quæres 10. An saltem ad summum Pontificem devolvatur Jus eligendi Romanorum Regem tunc, quando Electores Imperii scienter indignum eligunt?*

Resp. Si Principes Electores scienter, unanimi consensu seu concordia indignum seu incapacem eligant Imperatorem *v. gr.* publicè excommunicatum, paganum, hæ-

reticum vel schismaticum, sacrilegum, fatuum, tyrannum, manifestum perjurum, vel infamem (juxta *cit. cap. venerabilem.*) tum etsi nonnulli putent, Electores ea vice privatos esse potestate eligendi, & hanc propter abusum ejusdem ad summum Pontificem devolvi, à quo & processit, & concessa est Principibus; ut docent Abbas in *cit. cap. venerabilem. n. 20.* Azor, relati à Pirrhing *loc. cit. §. 2. num. 467.* Contrarium tamen teste Pirrhing & Layman *ibidem* relato est probabilius, quia cum hæc pœna privationis & devolutionis jure canonico in *c. 7. §. fin. de Elect.* solum decreta sit in Clericos eligentes indignum ad dignitates ecclesiasticas, non debet ea pœna ad alios casus vel personas jure non expressas extendi, adeoque nec ad electionem Imperatoriam vel Electores Imperii, de quibus nihil in hoc casu jure expressum reperitur; itaque si omnes Electores indignum Imperatorem eligant, monendi sunt, ut alium eligant; quod si nolint, vel per negligentiam diu differant, tum demum summus Pontifex Imperio & Ecclesiæ providebit supremum Principem temporalem. *argum. cit. capit. 34. §. nunquid,* si vero non omnes, sed aliqui tantum ex Electoribus indignum eligant, in Imperatorem, tum potestas eligendi penes alios quamvis numero pauciores remanebit; adeoque horum electio valida erit. Pirrhing. *cit. loc. & colligitur ex cit. cap. 34. §. ob-*
jectioni

jectioni ubi inter plures causas, cur Ottonis IV. electio approbanda, Philippi Suevi autem reprobanda, affert Pontifex merita Electorum, quia Ottonis persona erat idonea, Philippi verò indigna; ratio est, quia quando aliqui scienter & sponte eligunt indignum, perinde est, ac nolint eligere, quia paria sunt non exercere actum & exercere illegitimum seu invalidum.

Quæres II. An electus in Imperatorem debeat confirmari à summo Pontifice?

26 Authores qui cum P. Pirrhing. sect. 9. §. 3. n. 468. de Elect. & Elect. potest. Affirmant. Electum in Regem Romanorum vel Imperatorem debere à summo Pontifice confirmari seu approbari, præstito prius fidelitatis juramento Sedi Apostolicæ, nituntur *Clement. Roman. post princip. de jurejur.* ubi Clemens V. in concilio Viennensi ait: *Romani Principes orthodoxæ fidei possessores, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cujus caput est Christus redemptor noster, ac Romanum Pontificem, ejusdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei & claræ denotionis promptitudine venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem NB personæ ad Imperialis celsitudinis apicem assumendæ, nec non unctionem, consecrationem & Imperii coronam accipiunt, sua submittere capita non reputarunt indignum, seque illi & eidem Ecclesie, quæ à Grecis Imperium transtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & potestas eligendi Regem in Imperatorem postmo-*

dum promovendum pervenit, adstringere vinculo juramenti, prout tam mos observationis antiquæ, temporibus novissimis renovata, quam forma juramenti hujusmodi sacris inserta Canonibus manifestavit.

Ex quo inferunt, quod ante Clementem V. qui obiit anno 1314. adeoque ante annos 399. Jus confirmandi seu approbandi electionem Imperatoriam fuerit penes summum Pontificem. Idem inferunt ex d. c. 34. de Elect. & glossa in c. 24. v. Imperatorem; aperte dicit Imperatorem electum confirmari à summo Pontifice, & hoc de jure scripto ac veteri ajunt esse indubium.

Qui negant hanc confirmationem jure hodierno obtinere, pro se allegant constitutionem quandam Ludovici Bavari, Imperatoris de anno 1339. in comitiis Colonensibus latam cum consensu (ut ajunt) Electorum & Principum Imperii, quam hic refero.

Licet jura utriusque testamenti manifeste declarent, Imperialem dignitatem & potestatem in filio Dei ab antiquo processisse & Deum per Imperatores & mundi Reges jura humano generi aperte tribuisse, & quod Imperator ex solâ electione eorum, ad quos pertinet, verus efficitur Imperator, nec alicujus alterius eget confirmatione seu approbatione; quoniam in terris quoad temporalia non habet superiorem, sed etiam gentes sub sunt & Nationes: & ipse Dominus noster Jesus Christus mandavit Math. 22. quæ sunt Dei, Deo, & quæ sunt Cesaris

Cæsari reddenda; quia tamen nonnulli avaritia & ambitionis cecitate devicti, & nullius scriptura intelligentiam habentes, sed divertentes à tramite recti sensus in quadam iniqua & prava commenta & in assertiones detestabiles prorumpunt contra potestatem Imperialem & jura Imperatorum, Electorum & aliorum Principum & Imperii fidelium, committentes & fallaciter adferentes, quod Imperialis dignitas & potestas est à Papa, & quod electus in Imperatorem non est verus Imperator, nec rex, nisi prius per Papam aut Sedem Apostolicam confirmetur, approbetur, & coronetur; & per hujusmodi pravas assertiones & pestifera dogmata, hostis antiquus movet lites, jurgia suscitatur, contentiones parit, & seditiones procurat. Ideo ad tantum malum evitandum, & consilio & consensu Electorum & aliorum Principum Imperii declaramus, quod Imperialis dignitas & potestas est immediate à solo Deo, & quod de jure Imperii & consuetudine antiquitus approbata, postquam aliquis eligitur in Imperatorem seu Regem ab Electoribus Imperii concorditer, vel majori parte eorundem, statim ex sola electione est Rex verus & Imperator Romanorum censendus, & nominandus, & eidem ab omnibus Imperio subjectis obediendum, & administrandi jura Imperii & cetera faciendi quæ ad Imperatorem verum pertinent, plenariam habet potestatem, nec Papa sive Sedis Apostolica aut alicujus alterius approbatione, confirmatione, auctoritate indiget vel consensu; & ea propter hac in perpetuum valitura lege decernimus, ut electus in Imperatorem concorditer

vel à majori parte Electorum, ex sola electione censeatur & habeatur ab omnibus pro vero & legitimo Imperatore, & eidem ab omnibus subjectis Imperio debeat obediri, & administrationem & jurisdictionem Imperialem & Imperialis potestatis plenitudinem habeat, & ita habere ac obtinere ab omnibus censeatur & firmiter asseratur, quicumque autem contra hæc declarata, decreta & definita, aut aliquid eorum asserere seu dicere aut assentientibus seu dicentibus consentire, vel eorum mandatis vel litteris vel præceptis obedire præsumserit, eos omnibus feudis, quæ ab Imperio detinent, & omnibus gratiis, jurisdictionibus, privilegiis & immunitatibus à nobis vel prædecessoribus nostris, iis concessis ex nunc privamus & ipso jure & factò decernimus esse privatos; insuper eos crimen læsæ Majestatis decernimus incurrisse, & penæ omnibus impositis crimini læsæ Majestatis committentibus subjacere. Datum in Coloniensi Civitate Alemanniæ, An. Domini MCCCXXXIX.

Verum Authores primæ sententiæ respondent hoc edictum Ludovici IV. sive Bavari fuisse latum ab eo, in contemptum sedis Apostolicæ, à qua excommunicatus, & nunquam pro legitimo Imperatore agnitus fuit; adeoque contemptum hunc non plus probare, quam resistantiam alterius ad independantiam aspirantis, & juri superioris se subtrahere volentis, quod verò Electores inviti tale edictum ac ipsum etiam Ludovicum pertulerint, nec edicto tali consensum præbuerint, exinde relucet, quod præfati Electores

Electores se Pontificiæ authoritati postmodum omnino submiserint, postquam suæ libertati restituti erant, eligentes in oppido Rens in Regem Romanorum, Regem Bohemiæ Carolum IV. quo indicarunt, se non agnoscere legitimum Imperatorem, qui à Sede Apostolicâ non esset agnitus talis ac confirmatus; & consequenter cit. edicto Ludovici IV. contradixerunt.

Secundo pergit prima sententia, de consuetudine etiam ac jure novissimo desiderari approbationem pontificiam ad electionem imperatoriam, quod probant ex eo, quia etiam Carolus VI. modernus Imperator augustissimus ante coronationem & unctonem præstitit juramentum ac promisit, quod Romano Pontifici debitam subjectionem exhibere velit. Frustra autem subjectionem prætenderet summus Pontifex, nisi de negando confirmationem, posset ad hanc promittendam subjectionem compellere. 2. Imperator jurato promittit subjectionem, ergo est subjectus; si sit subjectus, ex eo necessario fluit, quod superior jus personæ subjectæ quærendum confirmare aut irritare possit; sic omnium Imperatorum electiones constanter & confestim insinuantur, sedi potificiæ, ut hætenus factum est.

Alii respondent: Neque Jus electionem imperatoriam confirmandi, neque ullum jus supra Majestatem Imperatoriam præten-

dit Clemens XI. in litteris ad Imperatorem Josephum I. datis de dato 16. Junii 1708. quarum tenor hic est:

Clemens XI.

Hætenus lenitatis & patientiæ dedimus grande documentum, cum à te Cesar sæpè lacecessiti, ac tuis armis etiam vulnerati, non modo nos ultionis cupiditas non excitaret, sed culpam patienter dissimulavimus, ne graviter descenderemus ad pœnam, egimus semper erga te ceterosque Principes, veluti bonus pater erga suos filios, qui singulos cum amantissimè diligit, non patitur quemquam inter illos amoris sui principale locum occupare, neque per te licuit, de benevolentia erga te nostra dubitare; oblivisci non potes, cum Imperii Regimen suscepisti (nihil addit de regimine approbato, confirmato, quæ sanè objiceret, si simile quid obtineret) quando eam tibi ceterisque Imperiæ ordinibus luculenter satis ostendimus, dolebamus (hic exponit, in quo exposuerit benevolentiam) te primum regnis imperare, cum te inter Gallumque Regem vehementissimum bellum arderet, diu multumque studuimus tranquillitati tuæ, ac tale dissidium auctoritate nostra componere, enixè conati sumus; verum sic alte vulnus erat impressum, ut indies recrudesceret magis, ac cujuscunque manum respueret; veruntamen etsi pacem habere non licuit, Studia patriæ nunquam omisimus, curavimus igitur semper paternam quandam indifferentiam, ut ad id magis idonei essemus, conjunctionem armorum, quæ

I 2

nobis

nobis offereretur, ut exteris legionibus Italia liberaretur, constanter rejecimus; ne locus esset suspicioni, accepimus milites tuos ac detrimenta, quæ ab iis dominii nostri pars melior accepit, pene negleximus, nec ad aures tuas jussimus quærelas nostras deferri. Neapolitana expeditio à nobis initium habuit & incrementum, & quod nec vi nec armis consequi potuisses, u'tro concessimus, ut commodis tuis & profectibus tuis favere non magis, quam nostræ felicitati videremur, cum vero lenitas & tanta patientia non modo in Ecclesiam debitum obsequium non confirmaverit, sed illi ruinas & damna inferendi consilium dedisse, videatur, nos quoque omisâ lenitate & patientia severissimè munus nostrum explebimus, opinamur conscientiam tuam tibi ipsi denunciaturam fore, te irretitum teneri, cum Ecclesiastici dominii partem non ita exiguam hostiliter deperdatas es, pensiones ac beneficia, quæ ministris Ecclesiæ conferebantur, tibi adjudicaveris, executione violentâ; accedit etiam, sic enim ex literis tuis accepimus, quod causam Christi Domini nostri, ejusque in terris Vicarii tu ipse velis judicare. Desiste fili ad reverentiam Ecclesiæ (si esset approbatus & confirmatus à Pontifice Imperator, non reverentiam solum, sed plus juris ac subjectionis utique in tali casu prætenderet Pontifex) animum revoca, obliviscemur nos injuriarum, ac te tanquam primogenitum filium diligemus, sed si perstabis in tanta intemperantia consilii, abjiciemus patris clementiam, & in te tanquam Rebellem filium (non jure confirmationis &

approbationis dependentem) excommunicatione & armis etiam si opus fuerit animadvertemus, neque verò timebimus, quicquid etiam eveniet, Christi Domini, ejusque Ecclesiæ causam defendimus, Christus ipse vires dabit, ut vincamus, & si te non pudeat Ecclesiam & Deum ipsum oppugnare & ab avita pietate austriaca & præcipuè patris tui Leopoldi sanctæ sedi addictissimi, declinare, idem ipse Deus, qui regna confert (adeoque Pontifex confirmando non confert) regna disperdet, 16. Junii 1708.

Respondet prima sententia etiam si ex his litteris non constaret jus approbandi ac confirmandi imperatorem competere Pontifici, ex juribus supra allegatis satis constare juxta quæ hæc litteræ essent explicandæ.

Respondet 2. quod nihil addat de regimine approbato & confirmato, inde fit, quia non erat ad rem; quod 2. exposuerit, in quo benevolentiam exhibuerit, non autem meminerit benevolentiam per approbationem & confirmationem exhibitam, rursus non inferri, deesse jus confirmandi, cum mentio unius beneficii compatibilis cum altero, non sit exclusio alterius. 3. Quod Pontifex hortetur Imperatorem ad reverentiam, per hoc neque excludit aliud jus, nec utique etiam imperatorem ipso titulo confirmationis debere reverentiam. 4. Quod Deus det regna, mediata scilicet, verum esse, sed quod

quod Pontifex det immediatè confirmando. &c Hujus tamen arduæ quæstionis veritatem potius decidendam suffragiis collegii electoralis relinquo.

Quæres 12. *An summus Pontifex habeat jus coronandi Imperatorem?*

27 Nota. 1. Coronationem neo-electi Imperatoris esse triplicem, scilicet Aquisgranensem, Lombardicam & Romanam *A. B. c. 22. c. 24. & 26.* sicut tres sunt coronæ, una quam Imperator olim accipiebat Aquisgrani, altera, quam accipiebat Mediolani vel Modetiæ, & tertia, quæ illi imponebatur Romæ à Pontifice, interim tamen corona Romana etiam alibi poterat imponi, sicut Carolo V. imponebatur Bononiæ, ter igitur olim coronabatur Imperator, de quo etiam est in Pontificali Romano titulus de triplici Imperatoris corona.

28 Resp. Pontifex habet jus coronandi Imperatorem, & ita quidem, ut neo-electus Imperator coronam Romanam suscipere teneatur.

Prob. 1. *per Clement. Romani in princip. de jurejur ibi: Per nostras sibi manus impendi unctionem & coronationem. item ibid. decernentes unctionem, consecrationem Imperiique Romani coronam sibi per manus nostras debere concedi.* Sic etiam Ferdinandus IV. in sua capitulatione *art. 37.* expresse promisit: *Wir NB. sollen und wollen die Römische Königl. Cron / wie Uns als erwählten Römischen König wohl ziemet / empfangen / weniger*

nicht Uns zu Empfangung der Königl. Cron NB. beförderen. vide capitulationem Caroli V. *art. 30.* Ferdinandi I. *art. 27.* Capitulationem Rudolphi II. *art. 31.* capitul. Mathiæ *art. 38.* capitulationem Ferdinandi III. *art. 39.* capitulationem Josephi *art. 36.* hinc concludit Kipping *Instit. Polit. lib. 1. c. 16. n. 27.* Coronationem papalem adhuc esse necessariam; imprimis cum fiat ad laudem Dei, & imperii salutem, ut Carolus V. *in Recess. Wormat. de anno 1521.* loquitur.

Objicies à tempore Caroli V. 29 nullus Imperator amplius fuit coronatus à summo Pontifice, sic Ferdinandus I. & II. Maximilianus II. Mathias, Leopoldus & modernus invictissimus Imperator Carolus VI. Francofurti, Rudolphus II. Ferdinandus III. Ratisbonæ, Ferdinandus IV. & Josephus Augustæ vindelicorum sunt coronati, ergo videtur coronatio à Pontifice facienda in desuetudinem abiisse.

Resp. N. Consequent. quia hæc coronatio hæcenus omiſſa ob varias tum viæ, tum temporis circumstantias consentiente tamen Pontifice; coronatio equidem Romæ facienda plurimos sumptus & molestias adfert statibus & proceribus imperii, magnum comitatum Imperatori formantibus sub pœna amittendi feudi; qui comitatus vocabatur expeditio Romana, der Römer Zug / adeoque ex libera dispensatione Pontificis circa coronationem Romæ faciendam nequit

argui, contraria consuetudo, aut præscriptio contra jus Pontificis, hæc equidem præscriptio & titulo & bona fide destituta esset.

30 Quæres 13. *An summus Princeps Ecclesiasticus habeat potestatem creandi reges?*

Quæstio hæc procedit de principe non subiecto Imperio Romano aut alteri regno, adeoque de principe non recognoscente superiorem, an is inquam possit a Pontifice creari rex? adeo ut à reliquis orbis Monarchis talis debeat agnosci & talis honorari?

Pro sententia affirmativa videri potest 1. quod Paulus IV. regnum Irlandicum teste historia condiderit. 2. Quod Pontifex Joannem regem Britannia, qui ob occisum Arturum provinciam in Francia & Britannia exuebatur, creato rege Britannia Ludovico regis Gallia filio (unde nata præsentio regis Gallia in Angliam) iterum in regnum restituerit. teste Gastel *de Statib. public. Europe pag. 149.* 3. Wilhelmus IV. Rugerii III. filius in utriusque Sicilia regem creatus est ab Hadriano VI. ut refert Bodinus *lib. 1. de reb. publ. c. 9.* 4. Boleslaus titulum regium Polonia à Pontifice petiit teste Baronio *in annal. histor. tom. 1. ad annum 1000.* nihilominus ad quæstionem

Resp. Negative. Ratio 1. illa potestas agnoscenda est in summo Pontifice, quæ conducit ad beatius regimen Ecclesia, scilicet vel ad

promovendum bonum spirituale Ecclesia, vel peccata tollenda; ad neutrum verò deseruit potestas erigendi novum regnum. 2. In Pontifice est solummodo potestas summa secularis indirecta, quatenus illa exerceri potest, dum agitur de salute anima. At verò erigere novum regnum non pertinet ad salutem anima. Ergo. 3. hæc potestas nunquam fuit agnita in Pontifice, sic cum Pius V. duci Florentino characterem regis tribueret, Maximilianus II. imperator valde contradixit. vide Thuan. *lib. 46. du May Estat de l'empire dial. 2. part. 1. p. 63.* hinc

Resp. ad 1. Negando historiam, sed potius Henricus VIII. postquam defecit à fide, usurpavit titulum regis Hibernia, adeoque hunc titulum non recognovit à summo Pontifice. Ad 2. dico ibi non esse creatum novum regnum, sed regiam dignitatem vi potestatis secularis supremæ indirectæ ab uno esse ablatam, alterique collatam. Ad 3. Resp. ut ad primum. Ad 4. dico Boleslaus ab Ottone III. creatum regem, à papa verò agnitum; sicut indicat versus sepulchro Boleslai Pofonia inscriptus elegantia polonica:

Ob famam bonam tibi contulit Otto coronam.

Quod si urgeas & dicas ex Historicis constare, quod Pontifex regna transtulerit de gente in gentem. Ergo & potest regna condere & novos reges creare. Resp. N. conseq. quia

quia transferre regna supponit gravissima delicta; è contra in erectione novi regni nihil intervenit, quod sit etiam indirectè obnoxium potestati Pontificiæ.

Quæres 14. *An Pontifex possit creare Duces, Principes, Marchiones, Nobiles & Equites?*

Resp. Affirmativè, Ratio, quia hæc potestas est annexa Monarchiæ, atqui Pontifex in suo territorio est Monarcha. Ergo. Sic potestas hæc agnoscitur in Imperatore & omnibus regibus, Pontifex autem verè regiam potestatem habet, & Monarchicam in suo territorio, ergo. 2. Id desumitur ab exemplis quotidie obviis, sic fere omnes Principes qui vel Romæ vel in territorio Pontificio inveniuntur, creaturæ sunt Pontificum. quod ceterum Pontifex creare possit & creaverit Equites, abunde constat; tales integros ordines à Pontificibus erectos probant

Equites S. Mariæ Bethlemitica fundati à Pio II. anno 1459. quibus in sedem concessit Pontifex Insulam Lemnos, pro insigni ordinis ge-

rebant crucem rubram in campo candido, brevi tamen extincti.

Equites S. Georgii Romæ fundati à Paulo III. ipsisque in sedem concessa est Ravenna, insigne ordinis erat crux aurea circumcincta laureâ deauratâ, quæ gemmis & floribus erat ornata.

Ordo Equitum S. Petri, erectus à Leone X. anno 1520. cujus insignia erant ex una parte aurea bulla cum imagine S. Petri & regentis Pontificis insinibus, ex altera verò parte claves & corona pontificia.

Equites S. Pauli, fundati à Paulo III. anno 1540. insigne ordinis erat imago S. Pauli dependens ex catena aurea.

Equites Aurati, creati à Pio IV. anno 1566. de insignibus Ordinis AA. variant.

Equites S. Mariæ Lauretane, creati à Sixto V. insigne erat imago B. Virginis Lauretanæ.

Denique Pontifex confirmat omnes Ordines Religiosos Equestres, confirmare autem est dare completum esse & complete instituere.

§. V.

TITULUS SUMMI PONTIFICIS, ET QVO STYLO
SCRIBAT RELIQVIS INFERIORIBUS.

SUMMARIA.

1. Quotuplici respectu summus Pontifex considerari possit? 2. Pontifex nondum coronatus quomodo scribat,

ubi recensetur stylus Bullarum. 3. Quid sit Breve Apostolicum? ejusque forma refertur. 4. Bullæ Pontificiæ quid sint? 5. Quem